

VLASTNĚ DNĚ
MUZEUM

512.11 VYSOKÉ N/JIZ.

VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉHO ÚRADU
VE VYSOKÉM NAD JIZEROU

ŘÍJEN 1994

P. Bosmans :

*Pověz mi, také nemáš radost ze života?
Když tak člověk sleduje lidi okolo sebe,
snadno se ho zmocní dojem,
že mnozí litují,
že vůbec žijí. Vidi jen ty stinné
a pochmurné stránky života
a nechtejší vidět nic krásného a dobrého.
Zůstávají sedět v blátě a nevidí hvězdy.*

*Bud' tedy vděčný a neříkej malicherně:
„Kdybychom měli tohle
a kdybychom měli tamhleto!“
Svíti slunce, tak neříkej honem:
„Ale zítra bude pršet!“
Raduj se z toho, co máš!
Bud' spokojený!*

*Žij rád a pracuj rád!
Vždyť se dá udělat v životě tolik dob-
rého!
Miluj život.
Je to nádherný dar! A stojí za námahu.*

Zprávy z městského úřadu

Městské zastupitelstvo se na svém veřejném zasedání dne 13. 9. 1994 rozhodlo trvat na obecně závazné vyhlášce města Vysokého nad Jizerou č. 5/94 O zákazu agitace a propagace KSČM a hnutí a stran projevujících sympatie ke komunismu.

Okresní úřad pozastavil její platnost a vyzval členy MZ k nápravě "údajné nezákonnosti". MZ trvá na platnosti OZV a nedomnívá se, že vydáním této vyhlášky došlo k porušení zákonitosti. O osudu výše citované vyhlášky rozhodne Ústavní soud v Brně. MZ pověřilo 3 členovou komisi ve složení J.

Ďoubalik, Jos. Petruška a doc. MUDr. Dlabal, aby jménem členů MZ jednali o otázkách této problematiky. Členové se obrátili veřejným dopisem na kompetentní ústavní činitele.

Otevřený dopis vládě, prezidentu a poslancům parlamentu České republiky.

Vyzýváme vládu, pana prezidenta a poslance parlamentu, aby vyvolali jednání vedoucí k vyrovnání se s komunistickou minulostí a přítomností. Zákon č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu se o to pokouší spíše proklamativně. Propagace a agitace komunismu je u nás fakticky povolena.

Obecně závazná vyhláška č.5 zakazující agitaci a propagaci KSČM a hnutí a stran projevujících sympatie ke komunismu na území ve správě města Vysokého nad Jizerou platila od 15. srpna 1994 do pozastavení OÚ v Semilech. O její zákonnosti rozhodne Ústavní soud. Věříme, že se nevyjádří jen ke znění vyhlášky, ale k její samé podstatě. Domníváme se, že registrace KSČM Ministerstvem vnitra a tedy i propagace a agitace této strany je nezákonná.

Samotnou existenci komunistické strany dochází k propagaci komunismu a komunistického režimu, který, jak je známo, nelze a ani nikde na světě nešlo nikdy označit za demokratický. V naší republice byl po právu označen zákonem 198/1993 Sb. za režim zločinný a zavrženilhodný. Nevěříme proklamované de-

mokratičnosti KSČM, protože ta by se pak nemohla jmenovat „Komunistická....“

Výraz komunista znamená označení pro stoupence komunismu, člena politického hnutí usilujícího o zřízení komunistického režimu. Jde o systém vlády, v němž plní vedoucí úlohu pouze komunistická strana bez skutečné opozice. Demokratičnost komunistické strany vylučuje tedy již sám její název.

Jsem toho názoru, že nejsou dodržovány § č.260 a 261 Sb.č.65/1994, zakazující propagaci hnutí, směřujícího prokazatelně k potlačení práv a svobod občanů. Není dodržován a byl porušen § 4 odst. a) a c) zákona č. 118/94 o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Podle nich nemohou vyvíjet činnost strany a hnutí, jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu a které směřují k uchopení a držení moci, zamezující druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc, nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů.

Zákonodárství České republiky se nedovedlo vypořádat s komunistickou ideologií a stranami ji propagujícími. Dokud odpovědná místa toto nevyřeší, jsou nuceny tyto záležitosti iniciativně obce řešit samy k ochraně svých obyvatel, za které nesou odpovědnost.

Naše obecně závazná vyhláška č.5 má podporu široké veřejnosti z celé republiky, o čemž svědčí kladné ohlasy a navíc nedávné rozhodnutí stejného významu městského zastupitelstva v Pardubicích.

Výzva je pobídkou k definitivnímu vyrovnání se s tímto nedořešeným problémem. Vůči propagátorům zločinného a zavrženého režimu nelze zůstat smířlivý.

Ve Vysokém nad Jizerou, dne 26. září 1994.

Za městské zastupitelstvo ve Vysokém nad Jiz. pověřeni členové:

Jiří Ďoubalík v.r., Doc. MUDr. Karel Dlabal v.r., Josef Petruška v.r.

Nezáleží na tom, jak dovedeme mluvit, ale na tom, aby naše slova vyjadřovala úctu k pravdě.

Ve Větrníku probíhala nedávno průběžná anketa s poslanci zastupitelstva, kde se tito vyjadřovali k práci zastupitelstva, hodnotili svoji dosavadní činnost, zkrátka jak se říká, skládali účty. Tento počín ze strany redakce Větrníku je nutné pochválit, neboť je to jedna z možností, jak se občané mohou o práci svých poslanců dozvědět něco víc, než jim sdělí agentura JPP (jedna paní povídala). Osobně jsem však převěřen o tom, že v této anketě chyběl ten nejdůležitější hlas, a to hlas občana - voliče, neboť jeho názor je směrodatný a rozhodující, byť se to někomu líbí nebo ne. Proto jsem si dovolil na veřejném zasedání zastupitelstva, které se konalo dne 12. 9.1994, vystoupit a vyslovit svůj názor jako občan tohoto města na práci místních poslanců a fungování zastupitelstva jako celku. I když to mělo být asi poslední zasedání, byl jsem starostou jemně upozorněn na to, že můj příspěvek dle jednacího řádu může být pouze 3 minutový. Proto bych své myšlenky chtěl dokončit alespoň na stránkách Větrníku.

Práce v zastupitelstvu jistě nebyla ničím jednoduchým. Je potřeba si uvědo-

mit, že to bylo jakési průkopnické období pro zvolené poslance, neboť zkušenosti většiny s prací v takovémto orgánu a zejména s odpovědností vůči voličům byly minimální. Jako občan, který navštěvoval plenární zasedání i za bolševika, však musím říci, že mnohé z těchto zasedání přetrvávalo i v demokraticky zvoleném zastupitelstvu. Mám na mysli zejména jakousi pasivitu, nechuť či nemožnost diskutovat o nastoleném problému a třeba se o něj v tom dobrém slova smyslu poprat, přicházejí se svými návrhy a protinávrhy, požadovat od výkonných představitelů obce jasné zdůvodnění k navrhovaným bodům jednání, včetně rozborů a odborných stanovisek. Někdy mi to připadalo, jakoby vše bylo dopředu jasné a je potřeba jenom zvednout ruku a to už tady jednou bylo. Možná nemám pravdu, ale práci svobodně zvoleného zastupitelstva si představuji trochu jinak. Vzhledem k tomu, že můj blízký spolupracovník, pan Fučík, mi umožňoval nahlédnout do materiálů, na základě kterých poslanci rozhodovali, a protože jsem se v rámci svých možností snažil o věci obecní zajímat, myslím si, že vím, o čem mluvím. Nechci zde ani taxativně vyjmenovávat, co se udělalo dobře či špatně. Zastupitelstvo, a nejenom to naše, pracovalo tak, jak mu to okolnosti a schopnosti dovozovaly, a tak je to potřeba z pohledu voliče brát. Tímto konstatováním však nechci předsílat neměnnost věcí veřejných, zvláště když jsou za dveřmi komunální volby. V nich však musí rozhodnout občan-volící dle svého vědomí a svědomí.

Nemohu se však nepozastavit nad již zmíněným zasedáním zastupitelstva z 12. září. Zde se mimo jiné mělo rozhodnout o tom, kolikačlenné zastupitelstvo

bude v příštím volebním období. Nutno poznamenat, že kdyby se zastupitelstvo na počtu nedohodlo, ze zákona by naše obec měla 7 členů zastupitelstva. Návrh pana starosty na 7 členů zastupitelstva nakonec, byť o jeden jediný hlas, prošel. Protinávrh na 9 členů vznesl pan Jirouš, avšak zdůvodnění tohoto návrhu bylo jaksi vágní. Protinávrh pana Petrušky na zachování 15 členů zastupitelstva byl dle mého názoru zdůvodněn velice srozumitelně a v dané situaci byl jediný rozumný, vzhledem k rozložení sil v zastupitelstvu a počtu přítomných členů. To, že tento návrh neprošel o jeden jediný hlas, může mít několik důvodů, třeba i to, že ne všichni poslanci byli tohoto zasedání účastní, i když vzhledem k významu to bylo, dle mého názoru, nejdůležitější. A to proto, že nyní poslanci rozhodovali o jedné ze základních věcí na další volební období, a to o početním složení zastupitelstva, o tom, kolik občanů se bude podílet na správě věcí veřejných. Z výše uvedeného jistě vyplývá, že se sedmi členným zastupitelstvem nesouhlasím. Vysvětlím proč.

Za současně platného volebního systému, za předpokladu, že zachováme určitý poměr členů zastupitelstva mezi Vysokým a obcemi, např. podle počtu obyvatel v jednotlivých obcích, je šance na zvolení kandidátů z okolních obcí do 7 členného zastupitelstva pramalá, pokud nebudou na prvních třech místech na kandidátce. Pak by ale mohlo dojít k tomu, že v zastupitelstvu budou převážně zástupci okolních obcí. Nejvíce tímto rozhodnutím utrpí volební strany, které měly připraveny kandidáty ze všech obcí pro 15ti členné zastupitelstvo, což platí pro ODS a sestavování pouze 7 členné kandidátky byl velký

problém. Celá tato problematika je složitější, než abych ji v několika větách vysvětlil. Rád tak učiním na jakémkoliv předvolebním mítinku.

Dalším negativním jevem takového stavu je to, že do správy věcí veřejných bude zapojeno minimální množství občanů. Já osobně jsem přesvědčen, že při 11–13ti členném zastupitelstvu by nové zvolení poslanci měli možnost se naučit práci v nejvyšším samosprávném obecním orgánu, přinést nové podněty pro jeho práci, více zastupitelů by muselo přinést více informací mezi ostatní občany atd.

Bylo slyšet argumenty, že při velkém zastupitelstvu se špatně rozhoduje a že čím menší bude, tím lépe, neboť vše stejně rozhodovala rada. S tímto tvrzením nelze úplně souhlasit. Sedm členů zastupitelstva je v podstatě větší rada a při jednoduchých počtech o nadpoloviční většině je teoreticky možné, že čtyři poslanci rozhodují. Současná rada si rozhodnout mohla, ale k mnohým svým rozhodnutím potřebovala souhlas zastupitelstva, což v novém zastupitelstvu nebude fungovat. Nebojím se nějaké centralizace moci, ale myslím si, že Vysoké není tak malé, aby mělo pouze sedm poslanců. Jen tak na okraj, že sedmi poslanci se budou obtížněji ustanovovat komise, které byly doposud víceméně formální a které je nutné ustanovit tak, aby fungovaly.

Toto je asi to základní, proč se mi zastupitelstvo se sedmi členy nelíbí a považuji za velkou chybu současných poslanců, zejména některých, že tuto variantu prosazovali a nakonec i prosadili. Nevím, zda tyto souvislosti vzali v potaz nebo je k tomuto rozhodnutí vedly zcela jiné důvody. S plnou odpovědností mohu prohlásit, že Místní sdružení

ODS mělo kandidátku připravenou na plný počet kandidátů, včetně zastoupení všech obcí tak, aby v případě jejich zvolení bylo zastupitelstvo složeno vyváženě.

Karel Bárta

Místní sdružení ODS vzniklo ve Vysokém nad Jizerou v roce 1991 jako jedno z prvních místních sdružení v rámci okresu Semily. Jeho členy se stali zčásti členové bývalého OF a někteří další pravověrně smýšlející občané. Vzhledem k tomu, že ODS jako politická strana v minulých komunálních volbách nekandidovala, protože ještě neexistovala, není možné hodnotit činnost Místního sdružení ODS z hlediska plnění vlastního volebního programu. Lze však hodnotit program OF, kterého vykonavatelem ve Vysokém nad Jizerou byla prakticky dnešní ODS. Program OF byl střizlivý a je z velké části splněn. Již před čtyřmi roky jsme neprosazovali nesplnitelný program jako některé politické strany. Věříme, že naši občané mají paměť.

Místní sdružení ODS se plně zapojilo do veřejného dění v obci a zaměřilo se zejména na tyto oblasti.

Na propagaci privatizace bylo uspořádáno několik besed s poslanci Federálního shromáždění i České národní rady. Dále jsme se zaměřili na přípravu voleb v roce 1992, které, jak známo, skončily vítězstvím ODS. Pokládáme za svůj úspěch, že počet hlasů pro poslance ODS přesáhl ve Vysokém nad Jiz. celostátní průměr.

Po volbách jsme se zaměřili na navázání úzké spolupráce s poslancem za ODS Stanislavem Pěničkou, členem rozpočtového výboru parlamentu. Tato

spolupráce se ukázala velmi prospěšnou při zajišťování finančních prostředků pro nutné stavební investice ve Vysokém a přidružených obcích. Na čističku odpadních vod se jednalo o 3 500 tisíc Kč v roce 1993. V letošním roce se jedná rovněž o nemalou částku ve výši 2 000 000 Kč, určenou na výstavbu nového vodojemu v Rejdicích.

Josef Malík, předseda MS ODS

MO LIBERÁLNÍ STRANY NÁRODNĚ SOCIÁLNÍ VYSOKÉ NAD JIZEROU

Náš názor na uplynulé období:

Pozitivně je nutno hodnotit splnění řady akcí, obsažených ve volebních programech, které mělo nově zvolené obecní zastupitelstvo v r. 1990 k dispozici. Z toho sluší jmenovat zejména: čistotu a vzhled města (veř. zeleň, fasády, odvoz odpadků, čistírna odpadních vod, vybudování veř. WC, rekonstrukce altánku v měst. parku), dále pak pojmenování ulic a náměstí, stavbu depožitáře muzea a akce v připojených obcích.

Co dosud čeká na vyřešení a co je dost naléhavé, to je dokončení vodovodního řadu, důkladná oprava silničního průtahu městem a dokončení oprav místních komunikací. Je nám známo, že silnice a vodovod patří jiným organizacím, ale myslíme si, že nové zastupitelstvo by mělo v těchto záležitostech vyvinout přednostně max. úsilí, aby obě tyto akce byly realizovány hned na

jaře 1995. Je nutno ovšem jen chválit, že z místních komunikací byly již dvě opraveny (Sklenařice, Stará Ves), avšak stav silnice ze Semil přes Vysoké na Sklenařice je doslovně příšerný. To snad nemá obdoby nikde v ČR. (Jsme ochotni v této záležitosti pomoci).

Zbývá ještě instalace autobusové čekárny. To a další akce budou jistě předmětem realizačního programu na další 4 roky, který by mělo dnešní zastupitelstvo dát do vinku tomu příštímu.

K vlastní práci městského zastupitelstva: Zdálo se nám, že informační přenos mezi radou MZ a ostatními členy MZ nebyl vždy dokonalý a domníváme se, že by pro příští volební období měly být veřejné schůze s občany města přitažlivější. Zvýšil by se tím zájem občanů o dění v našem městě. V souvislosti s tím by se měla výrazně zvednout práce jednotlivých komisí MěÚ. Konečně v některé z předvolebních schůzí by se měla zhodnotit dosavadní činnost městské policie s cílem zvýšení ochrany majetku občanů i města.

Nechť moudrost a rozvaha řídí kroky příštího zastupitelstva!

Za MO LSNS: Jaroslav Petruška,
ing. Otomar Köppl

Vážení čtenáři,

s blížícími se komunálními volbami do obecních a městských zastupitelstev přichází i čas rekapitulace, hodnocení volebních programů PS a činů zastupitelstva, kteří řídili komunální politiku našeho města od listopadu 1990.

Redakce Větrníku poskytla všem politickým stranám vykazujícím činnost ve městě v tomto čísle prostor pro to, aby objektivně zhodnotily výsledky komunální politiky města ze svého pohledu.

Politické strany byly upozorněny, že jejich příspěvky mají hodnotit minulé volební období a ne proklamativně zahájit volební kampaň pro volby 1994, neboť dle zákona č. 152/94 má volební kampaň přesně stanovené časové ohraničení a stránky Větrníku nebudou z časových důvodů této předvolební kampani k dispozici.

Aby mohl čtenář lépe hodnotit, kritizovat či chválit, nabízím přehled velkých i menších akcí a rozhodnutí, které byly realizovány v režii města, nebo s jeho přímou pomocí, v období 1990-1994.

Helkovice - nová místní komunikace; Stará Ves - přeložení čekárny, zpevnění komunikace do „Rezku“, likvidace černé skládky, vyřešení odpadového hospodářství;

Tříč - rekonstrukce autobusové čekárny, finanční a materiálová výpomoc při rekonstrukci budovy sokolovny, rekonstrukce objektu požární zbrojnice, vyřešení odpadového hospodářství,

Sklenařice - oprava střechy na bývalé škole, propojení veřejných vodovodů, rekonstrukce místní komunikace („Stará cesta“), rekultivace skládky TKO, přeložení vodoteče na skládce;

Vysoké nad Jizerou - oprava plotů okolo hřbitovů, rekonstrukce altánku v městském parku, oprava komunikace K. H. Borovského, odkanalizování severního okraje města, rekonstrukce el. instalace ve SKI chatě, vybudování nového DPS ve SKI chatě, oprava fasády na SKI chatě, terénní úpravy v městském parku, výstavba depozitáře městského muzea, finanční výpomoc při rekonstrukci střechy na chrámu sv. Kateřiny, výměna ciferníků na věžních hodinách, zabezpečení zázemí pro DS Krakonoš (darování objektu bývalé hasičské zbrojnice), rekonstrukce čp. 126

ve Vysokém nad Jizerou (izolace, oprava střešní krytiny včetně nátěru, umožnění podnikatelských aktivit - textil, zelenina), objekt ZŠ - nátěr fasády, rekonstrukce střešní krytiny a komínů, rekonstrukce ústředního topení, vybavení spec. učebny počítačovou technikou, nátěry vnitřního zařízení (chodby, dveře), nátěr oken, čp. 123 (stará lékárna) umožnění podnikatelských aktivit (sklenářství, prodejna TANO), rekonstrukce střechy, rekonstrukce komunikace Staroveská, plynofikace části města, podíl na vybudování regulační stanice;

odkanaliz. jižní části města (Hlavatišfataj), vybudování čističky odpadních vod (ČOV), posílení el. instalace v prostoru bývalé továrny Seba 13, (podíl na vybudování nové trafo. stanice), vyřešení odprodeje skeletu S 1-2 (bývalý zámeř dům služeb), vybudování nové plochy pro parkování v prostoru náměstí, výsadba stromů, instalace budky pro obsluhu parkoviště, umožnění podnik. aktivit v čp. 55, vybavení MěÚ a knihovny počítačovou a kopírovací technikou, vybavení kanceláří nábytkem, výpomoc při opravách objektu MěÚ, zakoupení služebního vozidla, vybudování nové komunikace k výstavbě RD nad „Vysockou boudou“, vybudování veřejných WC, nové vytápění v objektu hasičské zbrojnice (elektrovytápění služ. bytu), přemístění vývěsních skříněk, oprava střechy na altánku na náměstí, oprava soch (sv. Ján, sv. Josef), instalace pamětní desky (obětem zvl. soudů), dokončení přístavby sokolovny ve spolupráci s TJ, finanční výpomoc na činnost TJ, záruka na vybudování objektu čerpací stanice pohonných hmot, zahájení výstavby penzionu pro důchodce 19 BJ, odkanalizování prostoru RD za vo-

dárnou, vybudování zpevněné komunikace, podíl na výstavbě vodovodního přivaděče Rejdice, zahájení výstavby vodojemu Rejdice, rozšíření vyvažovací obědů pro důchodce (Tříč), generel rozvodu vodovodní sítě ve městě, rekonstrukce střechy a zábradlí na objektu MŠ, dokončení oplocení MŠ, radiová signalizace na vodovodních zařízeních, oprava místní komunikace (pod farou).....

Možná, že v tomto seznamu bylo něco opomenuto, možná, že někomu budou připadat některé „akce“ jako malichernosti nebo jako samozřejmost. Pravda „zlaté chodníky“ ještě nemáme, ale ti všichni, kteří „přiložili ruku k dílu“ ku prospěchu města a přilehlých obcí, se nemusí v žádném případě stydět.

Ing. Štěpánek Pavel, tajemník MěÚ

Vážím si upřímnosti, přátelství a pochopení většiny občanů našeho města. Ve čtyřletém volebním období se mi nepodařilo zrealizovat všechno tak, jak bych si přál. Ať již z důvodů finančních nebo nepřízní některých jedinců. Jejich sympatie k mé osobě jsou všeobecně známé, na svůj názor má však každý právo. Přesto si myslím, že svoje zásluhy by měli prezentovat na jiných úsecích než na těch, o které se v žádném případě nezasloužili. Třeba po určitém delším zamýšlení by našli jiné zásluhy, které jim po právu patří. Nejsem v žádném případě proti jakékoliv pomoci od ostatních občanů, která je nabídnuta doopravdy. Zajištění finančních prostředků a zahájení jednotlivých staveb je záležitostí zvolených zástupců města a starosty, kteří k těmto problémům s odpovědností přistupují. Nelíbí se mi, že

někteří lidé při zajišťování některých akcí manipulují a ovlivňují chování druhých lidí pomocí různých skrytých a různě rafinovaných nepřímých manévřů. Cílem takových lidí je dostat protějšek tam, kde ho v určité době chtějí mít. Manipulace má více forem, ale vždy je opakem jednoznačného a otevřeného vystupování. Velice mě mrzí, že právě takoví lidé žijí v našem městě a nejednají zrovna vždy v rukavičkách, slovo porozumění je jim naprosto cizí. Poslední dobou si myslím, že někteří lidé již nedokáží rozeznat, jestli jejich pomoc a jejich jednání je doprovázeno dobrem či zlem. Každý člověk, který používá moc na jakémkoliv stupni, by si měl uvědomit, že je také jenom člověk jako ti ostatní. Měl by se naučit ji používat a zacházet s ní ve prospěch celého města. Můj dojem a zkušenosti jsou však zcela opačné. I sebemenší moc se používá k osobním či politickým záměrům. Vystupování některých jedinců a jejich dlouhosáhlé proslovy nebo příspěvky hovoří zcela jasně, že nevědí, o čem mluví. Rád bych přivítal jejich iniciativu a nepřebírné množství elánu, kdyby to sloužilo ve prospěch města. Opak je však pravdou. Nepřeji si, aby moje poznatky a připomínky byly pochopeny jako předvolební kampaň, nebo aby je někdo zneužil ve svůj prospěch. Poněvadž nejsem členem žádné politické strany, nečekám od těchto lidí při volbě starosty žádné záznaky.

Jindřich Matura, starosta

Okénko městské policie

V tomto článku bychom chtěli čtenáře informovat o několika případech, které jsme řešili na území města Vysokého nad Jizerou. Jistě spousta občanů ví o tom, že byla již dvakrát zničena vývěsní skříňka, sice občany neoblíbené, ale zatím stále povolené politické strany. Do dnešního dne nebyl nikdo za tento přeštok stíhán, neboť se nenašel ani jeden občan, který by byl ochoten svým svědectvím napomoci k objasnění.

Jak se ukázalo minulý měsíc, jsou stále ještě chalupáři, kteří se nejedí do Krkonoš pouze rekreovat a odpočinout, ale si i "přilepšit". Například občan z Mnichova Hradiště, který provádí rekonstrukci své chaty ze Sklenářčích, si písek opatřil krádeží P+P z parkoviště u vleku.

V měsíci září byly vykradeny dva rekreační objekty ve Staré Vsi, kde byl již zjištěn pachatel.

M. Dlouhý a K. Peterka

ŠKOLNÍ OKÉNKO

Z historie školy v Roprachticích II. část - závěr

14. září 1937 oznámil československý rozhlas smutnou zprávu. Zemřel první prezident T. G. Masaryk. Na znamení smutku se v tento den neučilo. V sobotu 18. září celý učitelský sbor odjel do Prahy na Hrad, aby naposledy vzdali

čest prvnímu prezidentu Československé republiky. Dvacet let žili lidé v našem státě v klidu a pořádku. Bohužel v tomto jubilejním roce byl klid přeruš. Někteří Němci pořádali nedovolené průvody, shromažďovali se a ohrožovali četnictvo, policii i státní úředníky. V různých městech docházelo k výtržnostem, při nichž zahynulo několik lidí. Český národ se v dějinách mnohokrát ocitl v těžkém postavení a právě v roce 1938 prochází opět jednou z nejtěžších zkoušek.

V pondělí 21. listopadu 1938 bylo rozhodnuto o našich hranicích s Německem. Při konečné úpravě jsme Německu museli podstoupit mnoho českých vesnic. Z jilemnického okresu byla odpojena řada obcí. Z Roprachtic byly odříznuty části polí, takže přímo sousedily se Sudety.

Školním rokem 1939-40 končí zápisy ve školní kronice. Tehdy vyučovala v 1. třídě J. Farská-Čermáková, ve 2. třídě J. Kuřík, ve 3. třídě vyučoval Josef Jakoubek. Poslední zápis do této kroniky provedl 19. dubna 1940 řídící učitel J. Kuřík. Válečné období, ale ani neslavné období našich dějin - doba nástupu komunistů k moci - není zachyceno v žádné z kronik.

První zmínku o škole v Roprachticích po 2. světové válce jsem objevila v obecní kronice a pocházela z roku 1950. Ve školním roce 1938-39 byla škola čtyřtřídní a každoročně mívala více než 150 žáků. Během deseti let, o kterých nemám informace, došlo k prudkému poklesu žáků. Obecní kronika uvádí, že ve školním roce 1950-51 zde bylo 33 žáků. Děti v Roprachticích učil Miroslav Hanč z Jilemnice, ředitelkou byla Jana Farská, která učila ve Škodějově. V následujícím roce se ředitelem stal Karel

Farský z Roprachtic. Počet žáků vzrostl na 40 a ONV povolilo otevřít dvě třídy. V této druhé třídě učil roprachtický rodák Pavel Polák, který se hned v dalším roce stal ředitelem školy. V říjnu 1953 však odešel na vojnu a až do listopadu zajišťovala vyučování učitelka Farská. Od listopadu zastávala ředitelské místo Emilie Bartoňová - učitelka osmileté střední školy ve Vysokém nad Jizerou. Velice náročnou práci ve škole v Roprachticích zvládala s velikými obtížemi, a proto požádala rodiče dětí z 5. postupného ročníku, aby posílali své děti do Vysokého nad Jizerou. Tehdy rodiče její žádosti vyhověli a počet žáků se ve třídě snížil z 33 na 29.

Ve školním roce 1953-54 došlo k osamostatnění národních škol ve Škodějově. Ředitelkou byla jmenována Jana Farská.

V lednu 1955 přijel do Vysokého nad Jizerou na čtyřtýdenní zdravotní dovolenou prezident A. Zápotocký. Kronika uvádí, že tato událost vyvolala mezi lidmi a školáky značný rozruch. 5. února 1955 byli školáci z celého okolí pozváni do divadla Krkonoš na setkání s prezidentem.

Od školního roku 1954-55 se začalo na všech školách naší republiky vyučovat podle nových učebnic a na základě definitivních učebních osnov. Děti byly stále více a více zatěžovány, mnohdy až přetěžovány. V zápisech kroniky se každoročně začínají opakovat stesky na nedostatečný prospěch, ale i na neukázněné chování žáků ve škole i mimo ni. Promluvy s rodiči, ač několikrát do roka, se zjevně míjely účinkem. Jediným učitelem a zároveň i ředitelem je od svého návratu z vojny Pavel Polák. O prázdninách roku 1961 byly ve škole provedeny četné úpravy. I v dalších letech dochá-

zelo k neustálému vylepšování školního prostředí a škola se svým vybavením řadila k jedněm z nejlepších ze starších budov. Blížil se však školní rok, který se stal pro existenci školy na dlouhou dobu posledním.

V 70. letech docházelo k hromadnému zavírání škol s menším počtem žáků. Tato situace nastává i v Roprachticích. Od roku 1962-63 dochází k trvalému poklesu počtu žáků. Tento stav byl způsoben především odchodem mladých rodin do měst, kde pro ně bylo více pracovních příležitostí než v Roprachticích s jedním JZD.

V září 1976 se přistoupilo v celé republice k zavádění nové koncepce do škol, což bylo jednou z dalších příčin, které vedly ke zrušení školy v Roprachticích. Žáci byli převedeni na ZDŠ ve Vysokém nad Jizerou, se svými žáky do Vysokého odešel i ředitel Polák.

S tímto stavem a s každodenním dojížděním se odmítli smířit rodiče dnešních šestiletých prvňáčků a využili změn, k nimž došlo po listopadu 1989. Obrátili se se svým požadavkem na znovuootevření školy počátkem roku 1991 na školský odbor v Semilech.

Školní budova v Roprachticích byla vyhovující a tudíž jedinou podmínkou školského odboru bylo, aby obec zajistila materiální podmínky. Tento požadavek byl obcí splněn a v září 1991 byla v Roprachticích „malotřídka“ znovu otevřena jako pobočka školy ve Vysokém nad Jizerou.

Zpracovala M. Dolečková,
studentka pedag. školy

Základní škola

Základní školu navštěvuje v tomto školním roce 178 žáků, z toho je 21 dětí v 1. třídě. Deset dětí chodí do

Roprachtic, kde se učí v 1., 2. a 3. ročníku. Vyučuje zde paní učitelka Ludmila Jungová z Jilemnice, která je zkušená, milá a mají ji rádi děti i rodiče.

Ve škole ve Vysokém nastaly v učitelském sboru tři změny. Do důchodu odešla paní učitelka Kuřová, paní Zemánková pracuje v ZŠ v Rokytnici n. J. a paní učitelka Vondrová je na MD. Proto k nám nastoupily tři nové učitelky: Jana Garčeková (1. třída) z Vysokého nad Jizerou, Ivana Kůlová (2. st. - Tv, Pv) ze Semil a Jaroslava Haklová (st. - Ch, Pě) z Benecka.

Už jsme si zvykli na to, že se každý rok ve škole něco změní. V lednu se v celé budově vyměřovalo osvětlení, přes prázdniny byly opraveny všechny dveře a natřeno schodiště. Díky pochopení pana starosty a Městského úřadu ve Vysokém nad Jiz. se pracovní prostředí stále zlepšuje.

D. Nydrlová

Z historie dávné i nedávné

Říjen

Po pěkném září říjen zle se tváří. T. j., je-li v září pěkně, začne v říjnu ošklivo dvojnásob. Z rána přimrazky, takže někdy jsou v kopání bramborů ráno brázdy koravé. Ostatně přimrazky některý rok začnou už po sv. Anně. Ten čas se má také zle zvět, hlavně zajáci, na něž jsou ten čas hlavní hony.

Za starých časů měli honitbu pání, po přejití jich přes lesy a pole té které vsi vyšli zas na hon sedláci. Stávalo se, že pání slyšíc v už vyloveném revíru

střelné rány, vrátili se zpátky a nastal nový hon.

Dokončívá se polní práce a neudělalo-li se po jarním setí dříví na topič na celý rok, dodělává se to teď přes zimu, hrabe se listí, které už koncem října padá, aby nebylo s tím tolik práce na lukách na jaře a aby přibývalo stelivo a tím i hnoje. Také se jezdívало s brambory a zelím, které se hledělo mít při sv. Havlu sklizeno, nahoru do němčelého území, kde se to spíše odbylo než doma.

Čím dál od Čechů mezi Němce, tím více se utržilo, ale také musel člověk umět německy, třebaže Němci česky uměli, ale mluvit nechtěli. Jezdilo se, kdo měl své koně anebo nelitoval volů, do Rokytnice, Jablonce, Polubného, Albrechtic, Josefodolu, Gruntálu a jina-m a také i s ovsem tam mnozí jezdili a semtam si i někdo zapodloudučil přes hranice do Pruska, jako Zeman Skrbků ze Stanového, jenž jezdívал na tak zvané druhé Jizerky za Bukovec (Buchberk). Stalo se, že ve tmě a mlze zabloudili a spatřili nějaká světla, i jeli za nimi, ale byly to bludičky čili světlohoše. Oni byli s koni a s vozem na konci cesty u močálu. Co teď? Volat se nedalo, protože kdo by byl v takové pustině? Leda ob-souři.

A to hlavní v říjnu je posvícení. Vysoké, Sklenařice, Tríč, Stará Ves, ty mají ještě posvícení hloupé, to je ještě mnoho práce, ale co jsou v říjnu, Stanový při 28. říjnu, Roztoky při Martinu, Roprachtice v polou října, Jesenný Maxi-liánovo a jinde císařské při sv. Havlu, to je už hodně uděláno a může se posedět a poslat a příbuzní z jiných vsí také můžou spíš přijít. Po těch hodech ve dne doma se jde večer k muzice, která se tak končí slavnou bitvou, při které tekla někdy i krev. V létech 90tých v Hel-

kovicích rozpáral jistý Jancák mladého Ducháčka ze Staré Vsi, jenž mu příliš do-tíral na ženu, a než ho dovezli do Tanvaldu do nemocnice, bylo pozdě.

V pondělí se ještě drží dozvuky a vlastně celý týden je posvícenský, vždyť příští neděli po posvícení se říká „mladé posvícení“. O posvícení sedlák si vej-ská, na žádnou robotu nestejská, hop, holka, dokola, hop, holka, hezká.

1. říjen nástup (rukování) nováčků do vojenských služeb, kdy nastalo něco ji-ného než vytahování se přes léto s vo-jenskou čapkou, s odvodním odznakem na klopě. To začátky bývají nejhorší a kdo to přečká a vydrží, má vyhráno, ale také leckdo nevydrží, jako v 80tých le-tech František Palasů ze Staré Vsi, dra-goun v Terezíně, jenž spáchal sebe-vraždu již první měsíc vojny.

Mý zlatý rodiče, jak jste vy mě těžce vychovali a teď, když mám dělat, mám se odměňovat, přišlo na mne, musím pryč masírovat.

Nešťastná čísla v říjnu jsou 1, 2, 4, 5, 31.

Z kroniky Rok na vsi Jaroslava
Večerníka, kronikáře a písmáka ze
Staré Vsi, připravila J. Doubalíková

Houby, houby, houby, ty já děsně rád...

Tak začíná jedna veselá houbářská písnička. Prozrazuje, že bude řeč o hou-bách, kterých letos narostlo „jako hub po dešti“.

Přečtete si od Živana Vodseďálka, jak se na Vysocku učili jíst hadule:

„Před první světovou válkou se na Vysocku sbíralo jen několik druhů hub, většinou hříbovitých: hříb obecný, kře-menák (v obou druzích), pak kozák a ně-kdy i podhříbek, čím byl míněn sucho-

hříb hnědý. Jinak platilo staré pravidlo: co má ve spodu čárky, to neber! To jsou jedovaté hadule, prašivky, vochomůrky, prostě jedovatiny! Výjimku dělaly jen lišky a ryzce. Největší znalci a odváživci sbírali ještě dva druhy holubinek (chutnou a namodralou), voňátka - opénky a výjimečně i václavky. Snad tehdy ani větší znalosti nebyly potřebné, snad hub bylo opravdu více a houbářů méně. Svědčily by o tom různé zkazky, jak ten našel v Šachtách, jiný u Mlejnků či v Drábských pecích tolik hřibů, že je mu-sel odnést ve spodkách nebo poslat domů kluka pro nůši a pod. Ovšem ne-vím. Už tenkrát za mého dětství to byly vzpomínky dvacet, třicet let staré, do-provázene známým povzdechem: „Depa dnes-I Dřiu to bejvalo řibů“. Jako rybářská a myslivecká, existuje totiž i la-tina houbářská, ke které je nutno v na-šem případě přičíst i speciální vysocké „culení“.

Ale k věci: V r. 1913 byl můj otec, inž. František Vodseďálek, rodem od „starů“, ve Staré Vsi č. 10, na houbářském kursu, který pořádal v Lomnici učitel Bezděk, jeden z prvních propagátorů praktic-kého houbářství na vědeckém podkladě u nás. Z tohoto týdenního kursu přivezl otec pravé zázraky: kromě Bezděkových pouček i dvě kouzelné knihy s barevnými ilustracemi a to „Houby jedlé a jim podobné jedovaté“ od Bezděka a Luňáčka - a kapesní klíč Dr. Jana Macků „Český houbář“.

A tak jsme se dozvěděli tehdy, že jed-lých druhů hub jsou snad stovky, kdežto jedovatých desítky, že je několik jedlých druhů muchomůrek a desítky jedlých holubinek, nemluvě o jedlých houbách z rodu podivných, pro nás neznámých jmen, jako jsou třeba čirůvka, strmělky, slizáky, čechratky, a nevím co ještě.

Přišla válka a získané znalosti se náramně hodily. Jíst nebylo co, a tak otec se starým Slávkem (staroveským zahradníkem) nakládali pětilitrové lahve hub do octa a do soli a sušili celé pytle k nemalému údivu a posměchu místních občanů.

Pokud se pamatuji, první z Vysokého, kdo pochopil, že na otcově houbářském novotaření přece jen něco je, byla teta Anežka Nosálová, vysoká pekařka. Jako živnostnice neměla mnoho času, a tak navštěvovala nejbližší lesiky u Koziny a pak vysoký park. Od Koziny nosila především košíky klouzka slíchného (modřínového), pro který se ujal lidový název „verpánek“, z parku pak množství katmanek (dnes muchomůrka pošvatá), čechratek, holubinek a pýchavek.

Od tety Anežky se některé zákaznice naučily znát alespoň verpánek, který se dnes už všeobecně sbírá. Ale ne všichni příbuzní byli takovými vděčnými žáky.

Strýc Josef Rón od nemocnice jako pravý vysoký „paličák“ kategoricky prohlásil, že on nikdy žádné hadule jíst nebude, ať si třeba tu růžovku vychvalujeme, jak chceme. Odpomoc byla snadná. Když strýc přinesl košík hříbů, přinesl jsme my růžovky, smluvili se s tetou Františkou, hříbky se konzervovaly a naše hadule s vajíčky šly na stůl. Všem chutnaly, zvláště strýcovi, který nestačil zdůrazňovat, „že hříbky jsou holt hříbky“. Řekli jsme mu sice až druhý den, co vlastně jedl, ale přesto strýc musel vyběhnout ven a vrátil se celý bílý až za hodnou chvíli. Bratranec Franta dostal pro jistotu hned jednu za ucho, ačkoliv byl nevinný jako lilie. Tak jsem se poprvé dozvěděl, jaká je síla předsudku a autosugesce. Ovšem, co strýc vyhodil dveřmi, vrátilo se mu oknem. Jeho

zeť Josef Patočka byl mezi prvními, kdo si opatřil „Českého houbáře“. A tak hadule zvítězily i u Rónů.

„Český houbář“ od Dr. J. Macků zahájil tehdy po první světové válce na Vysocku své vítězné tažení. Užívali ho nejen místní učitelé, ale i mnozí jiní, z prázdninových návštěvníků, pokud se pamatuji, např. básník Viktor Dyk, Dr. Vodsedálek z Roudnice, prof. František Janda z Brna, spisovatel Zdeněk Rón atd.

Není snadné zjistit, kolik znalostí nových jedlých druhů zůstalo mezi lidmi po více než sedmdesáti letech.

Mám dojem, že všeobecně se dnes sbírá modrák (kovář), považovaný tehdy často za satana, dále klouzky a různé druhy podhříbků. Oblíbená je i růžovka a různé druhy holubinek. Méně se sbírají slizáky, muchomůrky pošvaté a tuhé (šedivky) čechratky, sluky, pýchavky a konečně poměrně vzácné (na Vysocku) bedly a žampiony“. Tolik autor, dnes již zemřelý.

Letošní bohatá úroda hub dosvědčuje, že když je „houbový“ rok, tak rostou jako v minulosti a „že jsem vám tak docela neculil. Přejí všem šťastný a veselé štedrovečerní hubník. - Živan Vodsedálek“.

*Z muzejního archivu vybrala
J. Ďoubalíková*

Potvrzuji, že Viktor Dyk sbíral všechny výše jmenované hadule, přinesl je k nám do hotelu, aby maminka pro básníka udělala z nich smaženici k večeři. Zdráhala se, že si jeho život nevezme na svědomí a Dyk ihned psal na papírový ubrousek: „Potvrzuji, že paní Mařatková nemá na mé smrti žádnou vinu. Viktor Dyk“. Hadule se vzaly do kuchyně, udě-

lala se smaženice, Dyk si pochvaloval, poseděl do půlnoci s přáteli a když už by se měla projevít nějaká houbová otrava, prohlásil: „Vidíte, přátelé, že se mi nic nestalo“. Maminka to zaslechla a řekla: „Ovšem, mistře, já jsem ty hadule vyhodila a dala do smaženice pořádné hříbky“.

Dlouho jsme měli doma ubrousek s Dykovým „glejtem“, až se tenký papír rozpadl.

J. Ďoubalíková

Brambory - náš horský chleba

Cokrát za léta života jejich název u mnoha rodin byl velkým otazníkem. V I. světové válce nejen pro nedostatek pracovních sil, ale i nedostatek potahů, když r. 1916 odvedli mnoho koní k vojenským účelům, zůstaly brambory velikou starostí: kdo je zasadí, vypleckuje, oručá - na to nebyla odpověď. Zemědělci, kteří měli volský potah, byli rádi, že jim to stačí, ale chalupníkům toho mnoho neslibili. Tím se stalo, že mnozí sázeli dost opožděně a propleť bylo jen motykou. Tak to bylo i s jejich sklizní, kopačky u rolníků stály v kolnách, protože nebyl na to potah. A tak na poli bylo vidět mnoho kopáčů s motykami.

Jako školáci jsme měli soboty omluveny na potvrzení selky, že pomáháme. Trhali jsme natě před kopačkou, ale jen tak daleko, co se do večera stálo vykopat. Zelené natě jsme skládali na mez, kam to selka naznačila, a suché jsme pálili. Kousek od tohoto skladu natě byla vykopána díra do hloubky, 2 m dlouhá a 1 m široká. Tam se na dno daly zelené natě a zasypaly se bramborama, při-

kryly hlínou a zarovnal. Zbytek hlíny se rozházel po poli. To byl úkryt zvaný „krecht“.

Brambořiště se uvláčelo a zaselozitem, takže nebylo znát, kde je díra. Tu měla hospodyně označenou kolíky, které vytáhla a předala jinam, aby ten, kdo to dělal, to nenašel. A sama hospodyně měla doma napsáno, kolik kroků to je od brázy stojící na mezi. To tajemství bylo v kalendáři. Jiný hospodář, starý pán, přivezl na pole veliký hak, říkali tomu „sakovák“. Tím vyoral se silným volem hlubokou rýhu, kterou zasypal bramborama podobným způsobem. To bylo utajeno proti rekvizicím. K rekvizici byl zvolen na okrese 1 člen a pověřen za četnické asistence a jednoho člena okresního zastupitelstva provést domovní prohlídky. Kde přišel na zatajené zásoby, zabavil a vypsál pokutu, někdy i trest na svobodu. Tuto komisi doprovázeli maďarští vojáci, kteří bydleli na radnici ve Vysokém. Taková komise prohledala spiže, sklepy, půdy, oklepávala podlahy, a kde se jim zdálo špatně přibité prkno, tak je i zvedli. Měřili uskladněné brambory v ohradách a kde podle jejich názorů toho bylo víc, museli předepsanou dodávku dát do okresní zásobovací komise. Na den a osobu 500 g brambor a 300 g obilí byla dávka. Protože naši byli jako částeční samozásobitelé, měli jsme doma pytel mouky a nebylo u něho mlce povoleno, tak nám ho zabrali. Ale po kontrole ve mlýně to zjistili v záznamech, takže nám byla mouka vrácena.

Za takových okolností a obtíží pan starosta s okresním soudcem Karlem Práškem z Vysokého vymohli u vojenské správy, že mohli zajatci z tábora ve Velkých Hamrech zemědělcům v sobotu a neděli vypomáhat. Ale jen ruští zajatci.

To byla velká výpomoc, hlavně při přebírání brambor a vážení dodávek. Brambory na poli prodávali bez váhy. Hospodáři měli na to míry - dřevěnou nádobu zvanou „věrtel“, to bylo 18 lit., u toho menší „čtvrce“, to bylo 6 lit. 3 čtvrcce byl věrtel a pět věrtelů byl hektar. Úřední cena brambor r. 1915 byla za „hektar“ 9,-K.r.č.

Zemědělská výroba klesala na polovinu a tyto nedostatkové plodiny na volném trhu byly za 20,-K.r.č. za hektar, to bylo asi 65 kg. Na podzim r. 1917 zemědělci vyměřovali tajně zásoby za obilky, střevice, prádlo a textil od lidí z Tanvaldu i Velkých Hamrů, kteří to obstarali. S těmito potravinami se chodilo jen v noci a ne v sobotu a neděli, kdy vojenské hlídky procházely po silnicích a cestách.

*Vzpomínky Antonína Štekra
připravila J. Ďoubalíková*

Víte že ...

V budově České spořitelny ve Vysokém nad Jizerou je umístěn venkovní BANKOMAT, který umožňuje pomocí karet rychlý výběr hotovosti majitelům spořicírových účtů po celých 24 hodin denně.

Nejznámější jsou karty zelené a modré. Studentům jsou určeny fialové - Junior.

Podmínkou pro získání karty je:
- vlastnit spořicírový účet alespoň 3 měsíce

- na účet dochází pravidelná úložka, např. podnikové spoření, převod z důchodu nebo jiných příjmů.

Podrobnější informace lze získat na pobočce České spořitelny ve Vysokém nad Jizerou.

Společenská kronika

Narození:

25. 9. 1994 se narodila v Jilemnici manželům Věře a Pavlovi Žantovým z Vysokého/Jiz.

dcera Kateřina

Přejeme malé Kateřince i rodičům hodně zdraví!

Svatby:

V obřadní síni MěÚ ve Vysokém nad Jiz. uzavřeli

dne 15.10.1994 manželství
Marcel Drmla ze Sklenařic
a Helena Zemanová ze Sklenařic
Hodně štěstí!

Životní jubilea oslavili:

Tříč :

28. 10. Anna Fišerová 80 let
6. 10. František Haken 83 let

Stará Ves :

26. 10. Karel Svatý 81 let
5. 10. Božena Svatá 78 let

Sklenařice :

12. 10. Miloslav Blažek 86 let

Vysoké nad Jizerou :

12. 10. Ludmila Hodycová 83 let
15. 10. Marie Martincová 83 let
v DD Rokytnice/Jiz.

23. 10. Miloslava Patočková 92 let

1. 10. Vlasta Skrbková 79 let

15. 10. Božena Soukupová 80 let

23. 10. Marie Šilhánová 88 let

5. 10. Vladimír Kučera 75 let

14. 10. Blanka Lukášová 73 let

19. 10. Jaroslav Tichý 71 let

Do dalších let přejeme dobrou pohodu a zdraví!

Úmrtí :

29. 9. 1994 zemřela paní Marie Nefuková z Vysokého nad Jizerou ve věku 85 let
Čest její památce!

